

سازمان ملل متحد

و

حصول همکاری‌های اجتماعی، فرهنگی بین‌المللی

دکتر نسوین مصفا

دانشیار دانشگاه تهران

جلد اول

سرشناسه	مصفا، نسرين، ۱۳۳۳-
عنوان و نام پدیدآور	سازمان ملل متحد و حصول همکاری‌های اجتماعی، فرهنگی بین‌المللی / دکتر نسرين مصفا
مشخصات نشر	تهران: نشر میزان، ۱۳۹۰
مشخصات ظاهری	۲۴۸ ص
شابک	978-964-511-356-6
وضعیت فهرست‌نویسی	فیا
موضوع	سازمان ملل متحد
موضوع	United Nations
رده‌بندی کنگره	JZ۲۸۳۹/م۵ س۲
رده‌بندی دیویی	۳۳۱/۲
شماره کتابشناسی ملی	۲۴۹۹۴۲۱

۵۵۷

نشر میزان

سازمان ملل متحد و

حصول همکاری‌های اجتماعی، فرهنگی بین‌المللی

دکتر نسرين مصفا

چاپ اول: زمستان ۱۳۹۰

قیمت: ۱۲۰۰۰ تومان

شمار: ۱۰۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۵۱۱-۳۵۶-۶

دفتر مرکزی: خ شهید بهشتی، بعد از تقاطع سهروردی، خ کاووسی‌فر، کوچه نکبسا، پلاک ۳۲، تلفن ۸۸۵۳۹۱۳۱

فروشگاه مرکزی: خ انقلاب، رویروی درب اصلی دانشگاه تهران، ابتدای خ خورازی، پلاک ۸۳، تلفن ۶۶۲۶۷۷۷۰

واحد پخش و فروش: خیابان سمیه، بین مفتح و فرصت، پلاک ۱۰۳، تلفن ۸۸۳۳۹۵۲۹-۳۱

نگارنده، این کتاب را به احترام روح پاک و گراقتدر همه شهدای نامدار و گمنام جنگ
تحملی رژیم متجاوز بعثی عراق علیه جمهوری اسلامی ایران در سی امین سالگرد آغاز آن به
انتشار می‌سپارد.

باشد که سازمان ملل متحد از درسهای آموخته از همه تجارب گذشته خود در عدم ایفای
نقش واقعی در حفظ صلح و امنیت بین‌المللی؛ نسلهای آینده را از بلای جنگ مصون دارد.
با این امید که جهان مبتنی بر همکاری مصلحانه بشریت را به سوی صلح، امنیت، عدالت و
پیشرفت رهنمون باشد.

فهرست مطالب

پیشگفتار.....	۹
آغاز سخن.....	۱۷
پیوست: اعلامیه هزاره سازمان ملل متحد.....	۲۹

فصل اول: مؤسسات تخصصی نظام ملل متحد

گفتار اول: سازمان بین‌المللی کار.....	۴۳
پیوست: اساسنامه سازمان بین‌المللی کار.....	۵۹
گفتار دوم: سازمان تربیتی، علمی و فرهنگی ملل متحد یونسکو.....	۸۳
پیوست: اساسنامه سازمان تربیتی، علمی و فرهنگی ملل متحد یونسکو.....	۱۰۱
گفتار سوم: سازمان بهداشت جهانی.....	۱۱۷
پیوست: اساسنامه سازمان بهداشت جهانی.....	۱۳۱
گفتار چهارم: سازمان خواربار و کشاورزی جهانی.....	۱۵۵
پیوست: اساسنامه سازمان ملل متحد برای غذا و کشاورزی.....	۱۶۷

فصل دوم: صندوق‌ها، برنامه‌ها و نهادهای فرعی سازمان ملل متحد

گفتار اول: صندوق کودکان ملل متحد.....	۱۸۵
پیوست: اساسنامه صندوق کودکان سازمان ملل متحد (یونیسف).....	۱۹۵
گفتار دوم: برنامه محیط‌زیست ملل متحد.....	۲۰۱
پیوست: اساسنامه برنامه محیط‌زیست ملل متحد.....	۲۰۹
گفتار سوم: کمیساریای عالی پناهندگان.....	۲۱۷
پیوست: اساسنامه کمیساریای عالی سازمان ملل در امور پناهندگان.....	۲۲۵

فصل سوم: سازمان ملل متحد و همکاری‌های اجتماعی فرهنگی فراسازمانی

گفتار اول: سازمان کنفرانس اسلامی.....	۲۳۵
پیوست: منشور سازمان کنفرانس اسلامی.....	۲۴۳
گفتار دوم: سازمان بین‌المللی مهاجرت.....	۲۵۹
پیوست: اساسنامه سازمان بین‌المللی مهاجرت.....	۲۷۱
گفتار سوم: سازمان‌های غیردولتی، حقوق افراد دارای معلولیت.....	۲۸۵
پیوست: کنوانسیون حقوق افراد دارای معلولیت.....	۲۹۹

فصل چهارم: ارکان مبتنی بر معاهدات؛ کنوانسیون چارچوب برای تغییرات اقلیم

پیوست: کنوانسیون سازمان ملل متحد در مورد تغییر آب و هوا.....	۳۴۳
--	-----

فصل پنجم: کنفرانس‌های ملل متحد و حصول همکاری‌های بین‌المللی

پیوست‌ها

پیوست منشور ملل متحد.....	۳۹۱
پیوست: اساسنامه دیوان بین‌المللی دادگستری.....	۴۱۹
واژه‌نامه.....	۴۳۵
فهرست منابع.....	۴۳۹
نمایه‌ها.....	۴۴۳

پیشگفتار

کتاب حاضر بخشی از مجموعه حاصل از تجربه آموزشی بیش از پانزده سال تدریس درس «سازمان‌های اجتماعی فرهنگی بین‌المللی» در دوره کارشناسی ارشد روابط بین‌الملل دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه تهران می‌باشد، که جلد اول آن به رشته تحریر می‌درآید.

سابقه علاقه نگارنده به سازمان ملل متحد به سالهای کودکی و نوجوانی و تصویر مثبت و بی‌شائبه از سازمان در ذهن بر می‌گردد که در حد درک سنی خود، رویدادهای آنرا از خلال اخبار محدود رادیو تلویزیون و روزنامه آشنای خانواده و محبوب پدر «اطلاعات» دنبال می‌کردم. تلاش برای دوستی و صلح بین ملت‌ها و کمک به مردم نیازمند جهان همراه با رنگ آبی که معمولاً با رویا آمیخته است، برایم جاذبه داشت.

با تلمذ در رشته علوم سیاسی و روابط بین‌الملل بیشتر با ساختار و فعالیت‌های سازمان ملل متحد آشنا شدم. در حالیکه عشق به ایده‌آلهای مندرج در منشور ملل متحد استمرار داشت، واقف بر این امر گردیدم، که تلاش‌های سازمان با اراده قدرتمندان جهان و سیاست روز آمیخته و مبرهن است که قدرت و سیاست همواره همراه صمیمی و دوستدار صلح و مردم نیازمند نیستند. پس از آن بنا به سئوشت، آغاز کار رسمی اداری‌ام در کتابخانه مرکز مطالعات بین‌المللی و مسئولیت بخش اسناد و مدارک سازمان ملل متحد و امانت دار در ایران در ۱۳۵۸ شد. هر روز حجم زیادی از اسناد و مدارک و گزارش‌ها، کتب و سالنامه‌های ملل متحد در اشکال و موضوعات متفاوت واصل می‌شد و آنها را براساس نظام طبقه‌بندی ویژه، ترتیب می‌دادم. پس از آن همواره این سئوال اساسی در ذهن وجود داشت که سازمانی با این شمار بی‌شمار از انتشارات آیا واقعاً در عمل در تحقق اهداف و وظایف خود موفق بوده یا نه؟ پیرو همین دغدغه بود که یک طرح پژوهشی با کمک همکاران ارجمند انجام و نتیجه آن به صورت ۳ جلد کتاب منتشر شد.^۱ در زمان انجام طرح، توجه بیشتر به موضوعاتی مانند محیط زیست، حقوق

۱. سه جلد راهنمای سازمان ملل متحد؛ جلد اول اسناد و مدارک سازمان ملل متحد، جلد دوم موسسات تخصصی ملل متحد و رابطه آنها با جمهوری اسلامی ایران، جلد سوم ارکان فرعی و دیوان بین‌المللی دادگستری و رابطه آنها با جمهوری اسلامی ایران. که با مشارکت خانم‌ها فریده شایگان و دیدخت صادقی حقیقی در ←

بشر، حقوق زنان، کودکان، کمک‌های انسان دوستانه، افراد دارای معلولیت، مهاجران، پناهندگان، تغییرات اقلیم که بخشی از عمده علائق مشترک بشری هستند، جلب شد که حاصل آنها در فعالیت‌های علمی معمول از جمله تدوین مقالات، ایراد سخنرانی و انجام طرح‌های پژوهشی، ارائه شد. همچنین در حیطه وظایف اجرایی نیز یکی از محورهای عمده فعالیت گردید.

از این رو پس از آغاز تدریس در دوره کارشناسی ارشد، درس مذکور را برای تدریس برگزیدم و آهسته و پیوسته پیرامون آن جستجوی علمی کردم. البته سازمان‌های اجتماعی و فرهنگی بین‌المللی فراتر از سازمان‌های درون خانواده ملل متحد هستند که به یاری خداوند انشالله در آینده در مجلات بعدی به آنها پرداخته خواهد شد.

در حقیقت سنگ بنای سازمان‌های اجتماعی فرهنگی درون نظام ملل متحد که خود تجلی همکاری‌های بین‌المللی می‌باشند، بند ۳ ماده ۱ منشور ملل متحد است که از آن به عنوان راه تحقق صلح و امنیت بین‌المللی یاد می‌کنند. در عمل حصول این همکاری‌ها در چارچوب تشکیل مؤسسات تخصصی، برنامه‌ها و صندوق‌ها و ارکان فرعی، تصویب اسناد بین‌المللی، معاهدات چندجانبه، برگزاری کنفرانس‌های بین‌المللی و ارتباط با سازمان‌های بین‌دولتی دیگر بین‌المللی، و منطقه‌ای و سازمان‌های غیردولتی و برخی فعالیت‌های نمادین مانند اعلام دهه‌ها و روزهای بین‌المللی صورت گرفته است.

سازمان ملل متحد که برای حفظ صلح و امنیت بین‌المللی و مصون داشتن مردم از بلایای جنگ در سال ۱۹۴۵ تشکیل شد، با توجه به تجارب سلف خود، جامعه ملل، فقط صلح منفی، فقدان جنگ میان کشورها را در نظر نگرفت، بلکه به ترغیب صلح مثبت که زمینه‌های آن در مقدمه، اهداف و وظایف و برخی از مواد منشور آمده، عنایت کرده است. تحقق صلح مثبت مبتنی بر عدالت اجتماعی، همکاری‌های بین‌المللی را در زمینه‌های اقتصادی اجتماعی و فرهنگی و انسان دوستانه با رعایت حقوق بشر طلب می‌کند.^۱

→ چارچوب طرح پژوهشی مصوب دانشگاه تهران توسط دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی وزارت امور خارجه در سال ۱۳۷۴ بمناسبت پنجاهمین سالگرد تاسیس سازمان ملل متحد به چاپ رسید.

۱. بند ۳ ماده ۱ منشور ملل متحد ←

البته از زمان تدوین منشور بیش از ۶۵ سال گذشته است. در حالیکه توجه اولیه به موضوعات اصلی علائق مشترک بشری وجود داشته ولیکن امروزه روز بیش از هر زمان دیگر لزوم و ضرورت همکاری‌ها برای حل آنها خودنمایی می‌کند. امروزه مشکلات ناشی از علائق مشترک بشری مرزها را بدون گذرنامه درنور دیده و نیازمند تفکر مشترک و مسئولانه برای مواجهه و پاسخگونی به چالش‌های ناشی از آنهاست. مخاطرات زیست محیطی و تغییرات اقلیم به اشکال مختلف حیات بشری را بویژه در سالهای اخیر تهدید کرده‌اند. شمار زیاد آوارگان و پناهندگان مخاصمات مسلحانه داخلی و بین‌المللی، نقض حقوق بشر و حقوق بشردوستانه، وضعیت اسفبار کودکان رنجور، فقیر و آسیب دیده از فلاکت در بخش‌های وسیع از جهان، اشکال معاصر بردگی؛ شامل کثیری از کودکان و زنان، نقض کرامت انسانی افراد دارای معلولیت، پدیده گسترده مهاجرت، بحران گرسنگی و تهیه آب سالم، بیماری‌های واگیردار و مسری همه و همه زمینه‌های مشترک برای همکاری‌ها می‌باشند. طبیعی است از سازمان جهانشمول ملل متحد انتظارات برای حل و رفع آنها وجود دارد. هر چند که انتظارات از سازمان همواره فراتر از امکانات آن بوده است.

یک نگاه زودگذر، بدون پژوهش و دقت علمی، سازمان ملل متحد را سازمان بدون نتیجه با بوروکراسی عریض و طویل، محل نطق‌های خالی از واقعیت و شعاری، دستگاه تولید کاغذ و شغل و یا الفاظ دیگر می‌بیند. ولی نگاهی عمیق‌تر با در نظر گرفتن وسعت کره زمین، درک تفاوت میان کشورها و ملت‌ها از نظر ویژگی‌های سیاسی، اراده و انگیزه، تنوع نژاد انسانی و فرهنگ‌ها، وضعیت اقتصادی متفاوت و هزاران چالش و پیچش دیگر ما را به تفکر عمیق پیرامون جایگاه و چگونگی ایفای نقش سازمان ملل متحد در جهان کنونی بیشتر وادار می‌دارد. بدون آنکه منکر برخورد‌های سیاسی، گزینشی و دوگانه آن با مسائل سیاسی باشیم که خود بحث بنیادین و مفصلی است و دغدغه نگارنده بوده و خواهد بود. ولیکن سازمان ملل متحد می‌تواند بعنوان یک تجربه منحصر به فرد همکاری در حیات بشری مورد دقت و توجه قرار گیرد. اقدامات آن

شناخته، تبیین و نکات ضعف و قدرت آن آشکار گردد که همه موضوع کتاب حاضر است.

هسته اصلی تفکر کتاب آن است که سازمان ملل متحد یک مجمع همکاری وسیع بین‌المللی در زمینه‌های اجتماعی فرهنگی می‌باشد ولیکن چالش‌های عمده‌ای پیش روی آن وجود داد. این چالش‌ها در ابعاد و زمینه‌های سیاسی و حقوقی، اقتصادی اجتماعی و فرهنگی قابل بررسی‌اند. لیکن در این کتاب به فقر بعنوان عمده‌ترین چالش بین‌المللی پیش روی ملل متحد در رابطه با نتایج همکاری‌ها نگریسته می‌شود.

همکاری‌ها در چهارچوب نهادها، برنامه‌ها، کنفرانس‌ها، معاهدات در زمینه‌های مورد نظر صورت گرفته ولیکن در عمل در عین پیشرفت نسبی، نتایج مطلوب واقعی نداشته‌اند. تضاد میان سلطه گران و سلطه پذیران در ابعاد مختلف، بر تحقق همکاری‌های بین‌المللی سایه دارد. نگارنده ضمن تبیین این همکاری‌ها از طریق ارائه مصادیق، بر نقاط قوت و ضعف هر کدام از آنها اشاره دارد. لازم به ذکر است که در حالیکه این کتاب مستند به کتب، مقالات، گزارشات و اسناد می‌باشد ولیکن عمده مباحث آن، حاصل تجربه تدریس می‌باشند.

در کتاب حاضر جهت ارائه مصادیق همکاری‌های بین‌المللی از چند زمینه بهره جست‌ام. پس از ارائه مقدمه، با عنوان آغاز سخن، پیرامون اهمیت همکاری‌های بین‌المللی و تبیین منشور ملل متحد، فصلی به مؤسسات تخصصی پیش بینی شده در فصول نهم و دهم منشور اختصاص دارد. چهار مؤسسه بزرگ، سازمان بین‌المللی کار، سازمان علمی، آموزشی و فرهنگی ملل متحد، یونسکو، سازمان بهداشت جهانی و سازمان خواربار و کشاورزی جهانی بعنوان نمونه مورد بررسی قرار گرفته‌اند، که پس از شرحی از ساختار، تشکیلات و وظایف به فعالیتهای آنان در بستر همکاری‌های بین‌المللی اشاره می‌گردد.

در فصل دیگر، با توجه به آنکه در عمل سازمان ملل متحد برای پاسخگویی به انتظارات، چند رکن فرعی در قالب برنامه و صندوق در زمینه اجتماعی فرهنگی تأسیس کرده است، سه مورد مهم آن؛ صندوق کودکان ملل متحد، کمیساریای عالی پناهندگان و برنامه محیط‌زیست سازمان ملل متحد مورد بررسی قرار می‌گیرد که سیاق آشنائی با آنها مانند مؤسسات تخصصی است.

فصلی دیگر به همکاری‌های فراسازمانی ملل متحد اختصاص دارد، که نمونه‌های یک سازمان بین‌المللی، یک سازمان منطقه‌ای و همچنین سازمان‌های غیردولتی است. علاوه بر تبیین ارتباط سازمان ملل متحد و سازمان کنفرانس اسلامی و اهمیت آن در هویت بخشی سازمانی به کشورهای مسلمان و زمینه‌های گسترده فعالیت اجتماعی فرهنگی، دو زمینه مهم علائق مشترک بشری یعنی افراد دارای معلولیت و مهاجرت که ابعاد وسیع اجتماعی فرهنگی دارند، مورد مذاقه قرار می‌گیرد. این دو موضوع نیز از منظری قابل عنایت ویژه‌اند. زیرا در ارتباط با افراد دارای معلولیت، سالها غفلت سازمان ملل متحد در توجه کامل و تنظیم سند لازم الاجرا و تشکیل نهاد مؤثر موضوع انتقادات صریح جامعه جهانی بود، که سازمان با همکاری ثمربخش سازمان‌های غیردولتی سرانجام این وظیفه را با تدوین کنوانسیون حمایت از حقوق افراد دارای معلولیت انجام داد. در ارتباط با مهاجرت نیز از آن باب مورد بررسی قرار گرفته است که گذشته از خود موضوع و آثار اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی آن، اقدامات سازمان با همکاری یک سازمان بین‌المللی دولتی خارج از نظام ملل متحد یعنی سازمان بین‌المللی مهاجرت که خود موضوع جالبی است، هماهنگ و دنبال می‌شود.

تغییرات اقلیم شاید نه به طور یقین، در حال حاضر مهمترین دغدغه ادامه حیات به روی کره زمین است. چند سالی است که دیگر این موضوع، نه دلمشغولی دانشمندان و جامعه علمی، بلکه سیاستمداران، سیاستگذاران ملی و بین‌المللی، سازمان‌های جامعه مدنی و در سطح وسیع مردم گردیده است. تحرک ویژه سالهای اخیر که آخرین آن در کنکون مکزیک در دسامبر ۲۰۱۰ را شاهد هستیم، که به پیشگامی رکن مبتنی بر کنوانسیون چارچوب تغییرات اقلیم یعنی کنفرانس دولت‌های عضو و همکاری دیگر نهادها دنبال می‌شود، از مباحث پر اهمیتی است که فصلی به آن اختصاص داده شده است. از آنجائیکه کنفرانس‌های بین‌المللی یکی از زمینه‌های مهم حصول همکاری‌های بین‌المللی درون سازمان بوده است، در فصل آخر، کنفرانس‌های بین‌المللی تبیین و به سوالات پیرامون آن پرداخته می‌شود. لازم به ذکر است که در پایان هر کدام از مباحث مفاهیم مهم، انتشارات و همچنین پیشنهاداتی برای پژوهش پیرامون موضوع آمده است. لازم به یادآوری است، کسانی که با نگارنده و توشه حقیر او در ارتباط با موضوعات حقوق بشر و زنان آشنائی دارند، ممکن است پرسشگر این سوال باشند که

چرا. زمینه‌های همکاری این موضوعات پراهمیت در کتاب نیامده است. این امر به لحاظ جلوگیری از دوباره کاری می‌باشد. زیرا نگارنده دو کتاب در دست انتشار، یکی با عنوان کمیسیون حقوق بشر از تأسیس تا انحلال ۲۰۰۶(-) ۱۹۴۶ با تکمله‌ای در ارتباط با شورای حقوق بشر و دیگری به مناسبت دهمین سالگرد تصویب قطعنامه ۱۳۲۵ شورای امنیت با عنوان زنان، صلح و امنیت بین‌المللی دارد که در آینده نزدیک در دسترس علاقه‌مندان قرار خواهد گرفت.

وظیفه خود می‌دانم که از همه کسانی که سالها از آنان پیرامون سازمان ملل متحد کسب فیض کرده‌ام و از تفکر و دسترنج آنها بهره‌جسته‌ام، سپاسگزاری نمایم. از دوستان و همکاران ارجمند خود دکتر فریده شایگان و دیدخت صادقی حقیقی به لحاظ عاریتی که در بعضی از فصل‌ها از کار مشترکمان در سه جلد راهنمای سازمان ملل متحد گرفته‌ام، سپاسگوارم.

متن اساسنامه سازمان‌ها و مؤسسات تخصصی که برای سهولت کار دانشجویان عزیز در مطالعه، ارائه گردیده از کتاب استاد برجسته و فعال حقوق بین‌الملل، دکتر ابراهیم بیگ زاده و همکاران با رعایت اصل ارجاع کپی برداری شده که مراتب تشکر خود را ابراز می‌دارم.^۱

فعالیت‌های پژوهشی من در زمینه سازمان ملل متحد با همکاری اساتید ارجمند دکتر بهرام مستقیمی، دکتر عبدالرحمن عالم و مسعود طارم سری تحت نظارت عالی‌ه همیشه سرور گرامی دکتر جمشید ممتاز استاد مسلم حقوق بین‌الملل آغاز شد که همواره شامل الطافشان بوده‌ام و از آن‌ها قدردانی می‌کنم.

در آخرین اوقات پایان این کتاب دریغا استاد محمود صور اسرافیل روی در نقاب خاک کشید. استادی اخلاق مدار، هوشمند، دلسوز و مهربان که از او درسهای بسیار آموخته‌ام، بویژه پیرامون «سنتر» (اصطلاح خود ایشان) مسائل سازمان‌های بین‌المللی. یادش همواره گرامی است و امید آن دارم که بتوانم یادگاری به نام او به رشته تحریر در آورم.

قلم من برای تشکر از اساتید سرانجام نمی‌گیرد، بدون یاد و رحمت برای استاد کم نظیر سازمان‌های بین‌المللی و مولف کتاب ماندگار «تحولات سازمان ملل متحد» دکتر

۱. ابراهیم بیگ‌زاده، شهناز کلینی، منیره یاقوتی، حقوق سازمانهای بین‌المللی، چاپ اول، تهران نشر مجد، ۱۳۸۲.

هوشنگ مقتدر. پژوهش پیرامون سازمان ملل متحد همواره مرا به یاد او و مهربانی‌هایش به من و فرزندم می‌اندازد. مرگ نابهنگام او نه تنها هرگز فراموش، بلکه جبران‌ناپذیر است. روحش شاد.

وظیفه قلبی خود می‌دانم که از همکاران دفتر اطلاعات و کتابخانه سازمان ملل متحد در تهران، رئیس در مقاطع مختلف و نازنین نازنین قائم مقامی فراهانی و محمد رجائی مقدم به لحاظ همکاری‌های بی‌شائبه شان قدردانی نمایم.

از دانش آموخته دانشکده حقوق و علوم سیاسی فائزه ضیائی به لحاظ همکاری در تأمین برخی منابع و ترمیمات کتاب و همچنین زهرا فتح اله زاده عزیز، افسانه لشکری گرامی و لیلیا شهبازی عزیز که با دقت و حوصله کار تحریر و صفحه آرایی کتاب را به پایان رسانیدند. تشکر می‌کنم از دوست عزیزم منور میرزایی که همواره مدیون زحمات ایشان می‌باشم، سپاسگزاری ویژه دارم.

مسلماً حضور پر برکت دانشجویان در کلاس‌های درس در طول سالهای گذشته که با پرسشهای تیزبینانه و مفید خود مرا به تفکر و جستجوی بیشتر وادار کردند، زمینه شکر و سپاس است هرگز مشارکت فعال آنها را بنویزه در شیبه سازی‌های هرساله کلاس که عطش آموختن باعمل را با آنها تجربه کردم از یاد نخواهم برد.

تدوین این کتاب مانند همه فعالیت‌های دیگر نگارنده مبسوط نبود، بدون همدلی، پشتیبانی همیشگی همسر بزرگوار، جوانمرد و صبورم و همچنین یگانه فرزندم «علیرضا» که میراث دار تعلق علمی مادر به مطالعات سازمان ملل متحد است. مانند همیشه انگیزه حیات، پیشرفت و همراه مادر بوده است و از نظرات تحلیلی و نقادانه اش بسیار بهره جسته‌ام. باشد که هر دو سپاس مرا پذیرا باشند.

در پایان یکبار دیگر به آنچه که در آغاز کلام و علاقه به سازمان ملل متحد از دوران کودکی یاد کردم، بر می‌گردم، خانواده‌ای که در آن متولد شدم و رشد پیدا کردم. مرحوم پدر، مادر، برادران و خواهران و نقش و جایگاه آنان در آن دوران در «خانه سازمان ملل متحد گونه‌مان» امیدوارم در نوشته‌ای دیگر که شأن نزول بازگویی و تقریر خاطرات کودکی را دارد، به تفصیل دراین باره سخن گویم و همچنین قدرشناسی من بنویزه از برادر ارشد مورد قبول خانواده افتد.

از انتشارات میزان، مدیریت ارجمند جناب آقای دکتر عباس شیر و آقای حسین دودانگه و خانم اعظم قربانی‌نژاد و همه همکاران محترم آن به لحاظ مساعدت در انتشار کتاب سپاسگزاری می‌نمایم.

نگارنده امیدوار است که بزودی مجلدات دیگر این مجموعه را به یاری خداوند به دست انتشار بسپارد. در حالیکه معلمی نعمت بزرگی است، ولیکن شاگردی و لذت یادگیری نعمت بزرگتر. شاگرد همیشگی علم و معرفت هستم و منتظر ارائه پیشنهادات، نظرات و انتقادات خوانندگان محترم برای تکمیل آنچه که در دست دارید.

توفیق همگان را از خداوند متعال خواستار است.

نسرین مصفا

دانشیار دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه تهران